

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΛΑΘΟΣΦΑΙΡΙΣΤΩΝ ΜΕ ΑΜΑΞΙΔΙΟ

SPORT ORIENTATION AND ATHLETIC IDENTITY OF GREEK
WHEELCHAIR BASKETBALL ATHLETES

ΚΟΛΤΣΙΔΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ

Υπεύθυνος καθηγητής: Κοκαρίδας Δημήτρης

ΤΡΙΚΑΛΑ 2006

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»

Αριθ. Εισ.: 4782/1

Ημερ. Εισ.: 07-09-2006

Δωρεά:

Ταξινόμησης Κωδικός: ΠΠ-ΓΕΦΛΔ

2006

ΚΟΛ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000086851

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΙΤΛΟΣ.....	1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	3
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ.....	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ.....	17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	
ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	22
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	28
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	32

Περίληψη

Σκοπός της έρευνας ήταν να εξεταστεί ο αθλητικός προσανατολισμός και η αθλητική ταυτότητα Ελλήνων καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο. Στην έρευνα συμμετείχαν 50 αθλητές από διαφορετικές ομάδες που συμμετέχουν στο Πανελλήνιο Πρωτάθλημα καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο. Από αυτούς, 33 είχαν επίκτητη και 17 γενετής αναπηρία. Η προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονταν από 1 έως 22 έτη. Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988) το οποίο αξιολογεί την ανταγωνιστικότητα, την προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και την προδιάθεση για νίκη και το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας (Brewer, Van Raalte & Linder, 1993) που αξιολογεί τους παράγοντες της κοινωνικής ταυτότητας, της αποκλειστικότητας και της αρνητικής επίδρασης. Η στατιστική ανάλυση περιλάμβανε έλεγχο της εσωτερικής συνοχής των ερωτηματολογίων, ανάλυση διακύμανσης και συσχέτιση των μεταβλητών των ερωτηματολογίων. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή των δύο ερωτηματολογίων. Οι συσχετίσεις μεταβλητών των ερωτηματολογίων ήταν πολλές και σημαντικές. Στατιστικά σημαντικές διαφορές παρατηρήθηκαν με βάση την αναπηρία των συμμετεχόντων ενώ δεν παρατηρήθηκαν διαφορές με βάση το φύλο και την προπονητική ηλικία.

Λέξεις – Κλειδιά: Αθλητική Ταυτότητα, Αθλητικός Προσανατολισμός, Καλαθοσφαίριση με Αμαξίδιο.

Abstract

The purpose of this study was to examine sport orientation and athletic identity of Greek wheelchair basketball athletes. The sample consisted of 50 athletes from different teams participating at the Greek Wheelchair Basketball Championship. Thirty three (33) participants had acquired disability and seventeen (17) participants had congenital disability. The training age of the athletes ranged from 2 to 22 years. All participants completed the Sport Orientation Questionnaire (Gill & Deeter, 1988), which assesses scores for the factors of competitiveness, goal orientation and win orientation and the Athletic Orientation Questionnaire (Brewer, Van Raalte & Linder, 1993) that measures the factors of self-identity, social identity, exclusivity and negative affectivity. The results of the study revealed a satisfactory internal consistency and significant correlation among the factors. Statistically significant differences were noticed regarding the type of disability of the participants, whereas no differences were noticed regarding the factors of the questionnaires according to athletes' training age, disability, and gender.

Keywords: Sport Orientation, Athletic Identity, Wheelchair Basketball

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο αθλητισμός αντιπροσωπεύει μία σημαντική οδό για την ανάπτυξη των θετικών ψυχολογικών και φυσιολογικών χαρακτηριστικών των ατόμων με αναπηρίες (Auxter, Pyfer & Huettig, 2001; Wyeth, 1989). Η συμμετοχή ατόμων με αναπηρίες στον αθλητισμό έχει αποτελέσει το επίκεντρο διαφόρων ερευνών (Brasile & Hedrick, 1991; Sherrill, 1998; White & Duda, 1993). Ωστόσο, παρόλο που θεωρίες όπως αυτές του αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988; Roberts, 1992) και της αθλητικής επίτευξης στόχων (Duda, 1992), έχουν εφαρμοστεί σε αθλητές χωρίς αναπηρίες (Finkenberg, Moode & DiNucci, 1998; Gill & Dzewaltowski, 1988; Jones & Swain, 1992; Kang, Gill, Acevedo & Deeter, 1990; Martin, Eklund, & Smith, 1994; Martin & Gill, 1991) οι αθλητές με ειδικές ανάγκες έχουν σχετικά πρόσφατα να αντιπροσωπεύονται στην έρευνα αθλητικής ψυχολογίας (Page, O' Connor, & Wayda, 2000; Pensgaard, Roberts & Ursin, 1999; Skordilis, Koutsouki, Asonitou, Evans & Jensen, 2002; Skordilis, Koutsouki, Asonitou, Evans, Jensen & Wall, 2001) λόγω της αδιάφορης και αρνητικής στάσης απέναντι στις αθλητικές ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες, η οποία περιορίζει τις ερευνητικές προσπάθειες, τη χρηματοδότηση και την αφοσίωση των προπονητών, των αθλητικών ψυχολόγων και των αθλητών (Martin, Adams - Mushett & Smith, 1994; Wyeth, 1989).

Ερευνητές επικεντρώθηκαν κυρίως στην εξέταση των κοινωνικό-ψυχολογικών χαρακτηριστικών των αθλητών με αναπηρίες (Brasile, Kleiber & Harmisch, 1991; Cox & Davis, 1992; Martin & Adams- Mushett, 1996; Martin, Eklund & Adams - Mushett, 1997; Sherrill & Rainbolt, 1988) με την προσοχή τους να στρέφεται σε κοινά θέματα όπως η αυτοεικόνα, η κοινωνική υποστήριξη, η διάθεση, οι ψυχολογικές ικανότητες και το επίπεδο ικανότητας των αθλητών. η κοινωνικοποίηση, ο αυτοσεβασμός, οι μεμονωμένες αντιλήψεις για την υγεία και την ευημερία και οι πηγές πίεσης και άγχους που βιώνονται από τους συμμετέχοντες με αναπηρία. (Campbell & Jones, 2002; Campbell & Jones, 1997; Campbell & Jones, 1994; Perreault & Marisi, 1997; Williams & Kolkka, 1998).

Σύμφωνα με τους Sherrill, Gench, Kennedy και Low (1990), οι αθλητές με αναπηρία τείνουν να είναι περισσότερο ευτυχισμένοι και να έχουν καλύτερη διάθεση από τους μη αθλητές με αναπηρία και επιδεικνύουν ένα θετικότερο προφίλ με λιγότερη ένταση, κατάθλιψη, θυμό και σύγχυση από τους μη συμμετέχοντες (Campbell & Jones, 1994). Ο αθλητισμός δίνει στους συμμετέχοντες με αναπηρίες μια ευκαιρία να κοινωνικοποιηθούν και εκθέτει τους αθλητές στα θετικά πρότυπα ρόλου που καταδεικνύουν τη διαφορά μεταξύ του «έχω μία αναπηρία» και του «είμαι ανάπηρος» (Porretta, 1995). Από τα ανωτέρω είναι προφανές ότι η αθλητική συμμετοχή έχει μια θετική επίδραση στα κοινωνικο-ψυχολογικά χαρακτηριστικά των ατόμων αυτών. Ωστόσο, λίγα είναι ακόμα γνωστά για την έννοια και τη σημασία που ο αθλητισμός κατέχει στη ζωή των ατόμων με κινητικές αναπηρίες και περαιτέρω έρευνα απαιτείται για να μελετηθεί ο αθλητικός προσανατολισμός και η αθλητική ταυτότητα αθλητών δημοφιλών αθλημάτων όπως η καλαθοσφαίριση με τροχήλατο αμαξίδιο.

Ο αθλητικός προσανατολισμός, όπως αυτός εξετάζεται από το ερωτηματολόγιο των Gill και Deeter (1988), παρέχει πληροφόρηση για τρεις παράγοντες: την ανταγωνιστικότητα, την προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και την προδιάθεση για νίκη. Η ανταγωνιστικότητα είναι η εσωτερική επιθυμία που παρακινεί τον κάθε αθλητή να προσπαθήσει για την επιτυχία και την ικανοποίηση στον αθλητισμό. Ο προσανατολισμός στόχου είναι η προδιάθεση του αθλητή να εστιάσει σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος. Η προδιάθεση για νίκη είναι η τάση να προσπαθήσει για κοινωνικά συγκρίσιμους στόχους όπως η νίκη ενός παιχνιδιού.

Το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας (Brewer, Van Raalte & Linder, 1993) εξετάζει τους παράγοντες της προσωπικής ταυτότητας, της κοινωνικής ταυτότητας, της αποκλειστικότητας και της αρνητικής επίδρασης. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη δύναμη με την οποία οι αθλητές πιστεύουν ότι αναγνωρίζεται ο αθλητικός τους ρόλος από τους άλλους. Η προσωπική ταυτότητα διαφοροποιείται από τη κοινωνική γιατί αναφέρεται στη προσωπική άποψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του σαν αθλητή, ενώ η κοινωνική ταυτότητα είναι ενδεικτική της αντίληψης του ατόμου ως προς το βαθμό που τον βλέπουν οι άλλοι σαν αθλητή. Αποκλειστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές βασίζονται κυρίως στον αθλητικό τους ρόλο και λιγότερο σε άλλους κοινωνικούς ρόλους όπως του φίλου, του εργαζόμενου και του αθλητή. Η αρνητική επίδραση μετρά την αρνητική

συναισθηματική απόδοση του αθλητή όταν δεν μπορεί να προπονηθεί, εξαιτίας τραυματισμού ή αποχώρησης από την ενεργό δράση.

Έρευνες που χρησιμοποίησαν τα παραπάνω ερωτηματολόγια σε αθλητές με αναπηρίες ανέφεραν αντικρουόμενα αποτελέσματα. Οι Martin, Adams - Mushett και Smith (1995), εξέτασαν τον αθλητικό προσανατολισμό και την αθλητική ταυτότητα εφήβων κολυμβητών με κινητικές αναπηρίες και με διαταραχές όρασης αναφέροντας υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας όμοια με αυτά αθλητών χωρίς αναπηρίες αλλά και τη μη ύπαρξη διαφορών στην ανταγωνιστικότητα και προδιάθεση για νίκη από άποψη φύλου. Οι Zoerink και Wilson (1995) σε ένα δείγμα 402 αθλητών με νοητική υστέρηση, ανέφεραν τους αθλητές να παρουσιάζονται περισσότερο ανταγωνιστικοί και προσανατολισμένοι στη νίκη σε σύγκριση με τις αθλήτριες. Οι Page et al. (2000), δεν εντόπισαν διαφορές μεταξύ αθλητών με κινητικές αναπηρίες από άποψη φύλου, συγγενούς ή επίκτητης αναπηρίας και κατηγοριοποίησης στο άθλημα. Οι Skordilis et al. (2001), εξέτασαν αθλητές με κινητικές αναπηρίες και ανέφεραν την υψηλότερη ανταγωνιστικότητα των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο, τον υψηλότερο προσανατολισμό στο στόχο των μαραθωνοδρόμων και τη μη ύπαρξη διαφορών στον προσανατολισμό στη νίκη από άποψη φύλου. Οι Skordilis et al. (2002), βρήκαν σημαντικές διαφορές ως προς την ανταγωνιστικότητα και την προδιάθεση για νίκη υπέρ των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο που συμμετείχαν στην έρευνα, σε σύγκριση με καλαθοσφαιριστές χωρίς αναπηρίες. Τέλος, οι Skordilis, Gavriilidis, Charitou and Asonitou (2003), ανέφεραν διαφορές στον αθλητικό προσανατολισμό μεταξύ επαγγελματιών, ερασιτεχνών και αθλητών με κινητικές αναπηρίες στην καλαθοσφαίριση. Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η εξέταση της αθλητικής ταυτότητας και του αθλητικού προσανατολισμού που παρέχει αντίστοιχα τις πληροφορίες για την ψυχολογική επίδραση της συμμετοχής στην άσκηση (Miller & Roth, 1993) και τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές κατευθύνουν τα κίνητρά τους (Gill, 1993; Weiss & Chaumeton, 1993) εξαρτάται από παράγοντες όπως το φύλο, το άθλημα, και το είδος της αναπηρίας.

Η γνώση της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη των αθλητών μπορεί να βοηθήσει τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης (Gill & Deeter, 1988). Παρ' όλο που οι θεωρητικές βάσεις των προσωπικών και αγωνιστικών στόχων (Duda, 1992) και της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη (Gill & Deeter, 1988) είναι διαφορετικές, και οι δύο δίνουν

σημαντικές πληροφορίες για τα κίνητρα των αθλητών (Weiss et al., 1993). Οι White et al. (1993), εξετάζοντας τους προσωπικούς και αγωνιστικούς στόχους αθλητών με κινητικές αναπηρίες τόνισαν την ανάγκη για τους προπονητές και τους αθλητικούς ψυχολόγους να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές θέτουν τους στόχους τους, για την διαμόρφωση προγραμμάτων προπόνησης που συμβαδίζουν με τους στόχους των αθλητών. Στην περίπτωση που οι αθλητές επενδύουν σημαντικά στην συμμετοχή τους στον αθλητισμό, οι προπονητές των αθλητών πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν προκλητικές, ανταγωνιστικές ευκαιρίες για την αθλητική τελειότητα και να αποφεύγουν να εκφράζουν χαμηλές προσδοκίες απόδοσης που μπορούν να είναι ψυχολογικά και αθλητικά επιβλαβείς (Horn & Lox, 1993; Martin et al., 1995).

Σκοπός αυτής της μελέτης ήταν να εξεταστούν τα αθλητικά κίνητρα των αθλητών καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο από την άποψη της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων, της προδιάθεσης για νίκη και της ανταγωνιστικότητας με το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988) και ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους με το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας. Η περιγραφή του αθλητικού προσανατολισμού και της ταυτότητας των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο μπορεί να συμβάλει στην κατανόηση της σημασίας που έχει ο αθλητισμός για τους συμμετέχοντες βοηθώντας τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

2. 1. Η Καλαθοσφαίριση Με Αμαξίδιο

Η καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο αποτελεί σήμερα ίσως το δημοφιλέστερο ομαδικό άθλημα ατόμων με αναπηρίες σε παγκόσμιο επίπεδο. Το άθλημα ξεκίνησε μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο από τον Σερ Λούντβιχ Γκούντμαν ο οποίος διοργάνωσε αγώνες καλαθοσφαίρισης σε μια προσπάθεια να βοηθήσει στην αποκατάσταση των αναπήρων του πολέμου και την προσαρμογή τους στην ζωή. Μία από τις πτυχές της αποκατάστασης ήταν η βελτίωση της κίνησης των ατόμων με αναπηρίες και η βελτίωση ή και εκμάθηση της δεξιότητας μετακίνησης με το αμαξίδιο. Μέσα από την βελτίωση της απόδοσης χρήσης του αμαξιδίου και τη συμμετοχή τους σε αθλητικές δραστηριότητες όπως η καλαθοσφαίριση, οι νεότεροι άνδρες οδηγήθηκαν στην απόκτηση μιας αίσθησης "κανονικότητας" στην ζωή τους.

Η πρώτη προσπάθεια οργανωμένης καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο καταγράφεται στις ΗΠΑ το 1946. Έκτοτε το άθλημα αναπτύχθηκε ραγδαία και εισήχθη στους Παραολυμπιακούς αγώνες από την πρώτη κιόλας διοργάνωση της Ρώμης το 1960. Η ανάπτυξη του αθλήματος τα επόμενα χρόνια οδήγησε στην δημιουργία της Διεθνούς ομοσπονδίας καλαθοσφαίρισης με αγωνιστικό αμαξίδιο (IWBF) το 1993. Σήμερα η IWBF αριθμεί 80 έθνη-μέλη με περισσότερους από 25000 άνδρες και γυναίκες που συμμετέχουν στην καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο παγκοσμίως.

Οι κύριοι λόγοι συμμετοχής στην καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο όπως αναφέρονται από τους συμμετέχοντες είναι ότι η καλαθοσφαίριση είναι ανταγωνιστική και ταυτόχρονα διασκεδαστική άθληση ενώ παράλληλα σου δίνεται η ευκαιρία να είσαι μέλος μιας ομάδας, να ταξιδεύεις και να συναντάς νέους ανθρώπους. Τα παραπάνω αποτελούν επιπλέον λόγους που δημιουργούν στον καλαθοσφαιριστή με αναπηρία μια αυξημένη αίσθηση προσωπικής αξίας και επίτευξης.

Κατηγοριοποίηση

Γενικά δικαίωμα συμμετοχής στο άθλημα της καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο έχει κάθε άντρας και γυναίκα με κάκωση νωτιαίου μυελού, ακρωτηριασμό, εγκεφαλική παράλυση και γενικά άλλες κινητικές αναπηρίες που επηρεάζουν τα κάτω άκρα και εμποδίζουν τον ασκούμενο να τρέχει, να κάνει άλματα και να εκτελεί πίβοτ όπως οι καλαθοσφαιριστές χωρίς αναπηρίες.

Η κατηγοριοποίηση αναπτύχθηκε στον αθλητισμό στις αρχές της δεκαετίας του 1990 με σκοπό να εξασφαλίσει την ισότητα του ανταγωνισμού μεταξύ των αθλητών και των ομάδων. Η καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο έχει το δικό της σύστημα κατηγοριοποίησης. Οι κατηγορίες χωρίζονται ανάλογα με το επίπεδο του μέγιστου βαθμού δραστηριότητας του κάθε αθλητή, δηλαδή το μέγιστο όριο προσέγγισης που μπορεί ο αθλητής να επιτύχει με σταθερό τον κορμό του τεντώνοντας το σώμα του, χωρίς να στηρίζεται στο αμαξίδιο ως την στιγμή που θα χάσει την ισορροπία του. Από τη στιγμή που ένας αθλητής αποκτά δικαίωμα συμμετοχής στο άθλημα της καλαθοσφαίρισης με αγωνιστικό αμαξίδιο λόγω της μόνιμης κινητικής αναπηρίας που επηρεάζει τα κάτω άκρα και τον εμποδίζει να τρέχει, να κάνει άλματα και να εκτελεί ρίνοι όπως οι αθλητές χωρίς αναπηρίες, πρέπει να ταξινομηθεί σε μια κατηγορία ανάλογα με το επίπεδο λειτουργικότητάς του στο πλαίσιο του αθλήματος.

Οι κύριες κατηγορίες στην καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο είναι οι 1,2,3 και 4, ενώ οι κατηγορίες 1.5 , 2.5 , 3.5 περιγράφουν το επίπεδο λειτουργικότητας αθλητών που δεν συμπίπτουν ούτε με το προηγούμενο αλλά ούτε και με το επόμενο επίπεδο αξιολόγησης. Η κατηγορία των 4.5 βαθμών προστέθηκε αργότερα για να περιγράψει αθλητές με ελάχιστη αναπηρία. Η βαθμολογία των αθλητών που αγωνίζονται στην πεντάδα της ομάδας οποιαδήποτε στιγμή δεν πρέπει να ξεπερνά σε σύνολο τους 14 βαθμούς σύμφωνα με τους διεθνείς κανονισμούς.

Στο Ελληνικό Πρωτάθλημα καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο κάθε ομάδα μπορεί να έχει στη δύναμή της δυο αρτιμελείς αθλητές, εκ των οποίων μόνο ο ένας μπορεί - εκ περιτροπής- να έχει δικαίωμα συμμετοχής στην πεντάδα, βαθμολογούμενος με 4.5 στην κατηγοριοποίηση. Επιπλέον, η συνολική βαθμολογία που επιτρέπεται στους 5 αθλητές κάθε ομάδας που αγωνίζονται μια συγκεκριμένη στιγμή στο γήπεδο είναι 15.5 βαθμοί για την Α1 και 16.5 βαθμοί για την Α2.

Προδιαγραφές αμαξιδίου

Το αμαξίδιο αποτελεί το κύριο μέσο του αθλητή για να πετύχει τους αθλητικούς σκοπούς του. Η επιτυχία στην καλαθοσφαίριση εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την καταλληλότητα και την προσαρμογή του αμαξιδίου. Το ύψος της πλάτης του αμαξιδίου εξαρτάται από την σοβαρότητα της αναπηρίας. Γενικά όσο υψηλότερη είναι η πλάτη του αμαξιδίου, τόσο μεγαλύτερη είναι η αναπηρία του αθλητή.

Τα χαρακτηριστικά απόδοσης του αμαξιδίου επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη ρύθμιση των πίσω τροχών και του καθίσματος του αμαξιδίου. Οι άξονες ρύθμισης της κλίσης του αμαξιδίου κοντά στο κέντρο των πίσω τροχών επιτρέπουν την προσαρμογή της γωνίας των τροχών από 0 (καθόλου κλίση) έως 20 (μέγιστη κλίση) και μπορούν να περιγραφούν ως ο βαθμός κυρτότητας που φέρνει τα πάνω μέρη των πίσω τροχών κοντύτερα μεταξύ τους. Η πλειοψηφία των αθλητών χρησιμοποιεί γωνία κλίσης των τροχών από 10 έως 16 μοίρες, με τις 14 έως 16 μοίρες να αποτελούν τις πιο δημοφιλείς επιλογές των αθλητών καλαθοσφαίρισης. Η προσαρμογή του ύψους και της κλίσης του καθίσματος είναι εφικτή με τη χρησιμοποίηση των μηχανισμών του άξονα (axle tube) που βρίσκονται στο κέντρο των μεγάλων τροχών και βοηθούν τον παίκτη να κάθεται όσο ψηλά επιτρέπεται από τους κανονισμούς, με το κάθισμα προς το μπροστινό μέρος του αμαξιδίου για μεγαλύτερη σταθερότητα και αποτελεσματικότερη προώθηση.

Γενικά υπάρχει σχέση μεταξύ της αποτελεσματικότητας προώθησης του αμαξιδίου και της γωνίας του αγκώνα του αθλητή, όταν αυτός βρίσκεται στην αρχική θέση προώθησης με όρθιο τον κορμό του και τα χέρια του τοποθετημένα στην κορυφή της στεφάνης. Η αποτελεσματικότητα προώθησης είναι μεγαλύτερη όταν ο αγκώνας του αθλητή βρίσκεται σε γωνία 80 μοιρών στην αρχική θέση από την οποία ο παίκτης σε πρώτη φάση ωθεί προς τα εμπρός και κάτω με ταυτόχρονη κλίση του κορμού προς τα εμπρός, για να ακολουθήσει η επαναφορά του κορμού και των χεριών στην αρχική θέση για την εκτέλεση της επόμενης ώθησης. Ωστόσο, η αποτελεσματικότητα προώθησης του αμαξιδίου στην καλαθοσφαίριση δεν πρέπει να αποβαίνει ποτέ εις βάρος αλλά αντίθετα να συνδυάζεται αρμονικά με τον επίσης σημαντικό παράγοντα απόδοσης για θέσης παιχτών όπως η θέση του σέντερ, που είναι το μέγιστο ύψος που μπορεί ο παίκτης να επιτύχει καθισμένος στο αμαξίδιο.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η προσαρμογή του αμαξιδίου στον αθλητή είναι κρίσιμη για την επίτευξη υψηλού επιπέδου απόδοσης.

Στην καλαθοσφαίριση ατόμων με αναπηρίες ο παίχτης και το αμαξίδιο αποτελούν ένα ενιαίο σύστημα του οποίου η απόδοση εξαρτάται τόσο από το λειτουργικό επίπεδο και το σωματότυπο του αθλητή όσο και από τις ιδιαιτερότητες του αθλήματος. Τα αγωνιστικά αμαξίδια έχουν παραδοσιακά τέσσερις τροχούς (2 μεγάλους, 2 μικρούς) ωστόσο τα αμαξίδια με τρεις τροχούς (με ένα μικρό τροχό μπροστά) είναι δημοφιλείς σε αθλήματα όπως το τένις και η καλαθοσφαίριση. Τα πλεονεκτήματα των τρίτροχων αμαξιδίων είναι ότι έχουν μικρότερη αντίσταση κύλισης, είναι ελαφρύτερα και ελαχιστοποιούν την παράταση κίνησης επιτρέποντας την ευκολότερη και πιο γρήγορη στροφή. Ωστόσο, έχουν μικρότερη σταθερότητα γι' αυτό απαιτούν καλύτερη ικανότητα ισορροπίας από τον αθλητή για τον ασφαλή χειρισμό τους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην σύγχρονη εποχή είναι δημοφιλής για τους αθλητές καλαθοσφαίρισης η τοποθέτηση ενός επιπλέον μικρού τροχού στο πίσω μέρος του αμαξιδίου για μεγαλύτερη σταθερότητα.

Διαφορές Κανονισμών

Οι κανονισμοί καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο μοιάζουν πάρα πολύ με εκείνους των αθλητών χωρίς αναπηρίες. Παρουσιάζουν ωστόσο ορισμένες διαφορές, οι οποίες επιγραμματικά είναι:

- Οι αθλητές κατηγοριοποιούνται ανάλογα με το επίπεδο λειτουργικότητας τους ώστε να διασφαλίζεται ο δίκαιος και ισότιμος ανταγωνισμός μεταξύ τους.
- Το αγωνιστικό αμαξίδιο θεωρείται ένα ενιαίο τμήμα με τον καλαθοσφαιριστή, προέκταση δηλαδή του εαυτού του. Η ανύψωση επομένως από το κάθισμα με σκοπό την απόκτηση πλεονεκτήματος ύψους απαγορεύεται.
- Ο αθλητής θεωρείται ότι έχει κατοχή της μπάλας όταν κρατά την μπάλα ή όταν ντριμπλάρει. Για κάθε δύο ωθήσεις των τροχών, ο καλαθοσφαιριστής πρέπει να χτυπήσει την μπάλα τουλάχιστον μία φορά στο έδαφος για να μην καταλογιστούν βήματα.
- Ο αθλητής απαγορεύεται να ακουμπήσει τον αγωνιστικό χώρο με οποιοδήποτε σημείο του σώματος του όταν έχει κατοχή μπάλας. Όταν ο καλαθοσφαιριστής στην προσπάθεια του να κερδίσει την μπάλα πέσει από το αμαξίδιο καταλογίζεται παράβαση. Όταν η πτώση από το αμαξίδιο γίνει

ακούσια, το παιχνίδι συνεχίζεται κανονικά εκτός εάν ο καλαθοσφαιριστής χρειαστεί βοήθεια οπότε ο αγώνας διακόπτεται προσωρινά.

- Κατά την επαναφορά της μπάλας οι τροχοί του αμαξιδίου πρέπει να βρίσκονται έξω από τις γραμμές του γηπέδου. Όταν η μπάλα επαναφέρεται από την τελική γραμμή κανένας επιθετικός δεν δικαιούται να βρίσκεται στη ρακέτα. Στις ελεύθερες βολές, οι δύο πίσω τροχοί πρέπει να βρίσκονται πίσω από τη γραμμή των ελεύθερων βολών κατά την εκτέλεση της βολής.

2.2. Ανασκόπηση Ερευνών

Στον τομέα του αθλητισμού με κινητικές αναπηρίες οι έρευνες εστίασαν κυρίως σε θέματα όπως η κοινωνικοποίηση, ο αυτοσεβασμός, το επίπεδο ικανότητας, οι μεμονωμένες αντιλήψεις για την υγεία και την ευημερία και οι πηγές πίεσης και άγχους που βιώνονται από τους συμμετέχοντες σε δημοφιλή αθλήματα όπως η καλαθοσφαίριση με αμαξιδίο και ο στίβος (Campbell & Jones, 2002; 1997; 1994; Perreault & Marisi, 1997; Williams & Kolkka, 1998).

Η ανάπτυξη του ερωτηματολογίου αθλητικού προσανατολισμού από τους Gill και Deeter (1988) που παρέχει πληροφόρηση για τους παράγοντες της ανταγωνιστικότητας, της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη επέτρεψε στους διάφορους ερευνητές να εξετάσουν τον αθλητικό προσανατολισμό διαφορετικών ομάδων αθλητών με και χωρίς αναπηρίες. Η ανταγωνιστικότητα είναι η εσωτερική επιθυμία που παρακινεί τον κάθε αθλητή να προσπαθήσει για την επιτυχία και την ικανοποίηση στον αθλητισμό. Ο προσανατολισμός στόχου είναι η προδιάθεση του αθλητή να εστιάσει σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος. Η προδιάθεση για νίκη είναι η τάση να προσπαθήσει για κοινωνικά συγκρίσιμους στόχους όπως η νίκη ενός παιχνιδιού. Αποτελέσματα από έρευνες αθλητών χωρίς αναπηρίες (Gill & Dzewaltowski, 1988; Kang, Gill, Acevedo & Deeter, 1990; Martin & Gill, 1991; Acevedo, Dzewaltowski, Gill, 1992; Jones & Swain, 1992; Martin, Eklund, & Smith, 1994; Karteroliotis, 1995; Kleppinger, 1995; Finkenberg, Moode, & DiNucci, 1998) έδειξαν συστηματικά την επίδραση του φύλου, του είδους του αθλήματος και του επιπέδου ανταγωνισμού στα αποτελέσματα.

Το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας που αναπτύχθηκε από τους Brewer, Van Raalte & Linder (1993), έδειξε να εξετάζει τους παράγοντες της

κοινωνικής ταυτότητας, της αποκλειστικότητας και της αρνητικής επίδρασης, ενώ η έρευνα των Martin, Mushett & Eklund (1994) σε έφηβους με αναπηρίες ανέδειξε και έναν τέταρτο παράγοντα, την προσωπική ταυτότητα. Η κοινωνική ταυτότητα αναφέρεται στη δύναμη με την οποία οι αθλητές πιστεύουν ότι αναγνωρίζεται ο αθλητικός τους ρόλος από τους άλλους. Η προσωπική ταυτότητα διαφοροποιείται από τη κοινωνική γιατί αναφέρεται στη προσωπική άποψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του σαν αθλητή, ενώ η κοινωνική ταυτότητα είναι ενδεικτική της αντίληψης του ατόμου ως προς το βαθμό που τον βλέπουν οι άλλοι σαν αθλητή. Αποκλειστικότητα είναι ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές βασίζονται κυρίως στον αθλητικό τους ρόλο και λιγότερο σε άλλους κοινωνικούς ρόλους όπως του φίλου, του εργαζόμενου και του αθλητή. Η αρνητική επίδραση μετρά την αρνητική συναισθηματική απόδοση του αθλητή όταν δεν μπορεί να προπονηθεί, εξαιτίας τραυματισμού ή αποχώρησης από την ενεργό δράση.

Έρευνες που χρησιμοποίησαν τα παραπάνω ερωτηματολόγια σε αθλητές με αναπηρίες ανέφεραν αντικρουόμενα αποτελέσματα. Οι Martin et al. (1995) εξέτασαν τον αθλητικό προσανατολισμό και την αθλητική ταυτότητα εφήβων κολυμβητών με κινητικές αναπηρίες και με διαταραχές όρασης αναφέροντας υψηλά επίπεδα ανταγωνιστικότητας όμοια με αυτά αθλητών χωρίς αναπηρίες αλλά και τη μη ύπαρξη διαφορών στην ανταγωνιστικότητα και προδιάθεση για νίκη από άποψη φύλου. Επιπλέον ότι οι κολυμβητές με αναπηρία φάνηκε ότι δεν αντλούν ικανοποίηση μόνο από την νίκη αλλά και από την διαδικασία της συμμετοχής και της άθλησης. Κατά συνέπεια, η ήττα δεν αποτελούσε παράγοντα κακής διάθεσης για αυτούς ενώ παράλληλα και η περαιτέρω ενασχόλησή τους με τον αθλητισμό δεν έδειξε να εξαρτάται από την πιθανή νίκη. Από την άλλη παρατηρήθηκε μεγάλη διαφορά στην ανταγωνιστικότητα μεταξύ των δύο φύλων κάτι που ισχύει τόσο στους αθλητές με αναπηρία όσο και στους αρτιμελείς αθλητές. Συμπερασματικά όσο ισχυρότερη είναι η αθλητική ταυτότητα του αθλητή με αναπηρίες τόσο μεγαλύτερη παρουσιάζεται και η προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων μέσα από τη διαδικασία της άθλησης.

Οι Zoerink και Wilson (1995) σε ένα δείγμα 402 αθλητών με νοητική υστέρηση, ανέφεραν τους αθλητές να παρουσιάζονται περισσότερο ανταγωνιστικοί και προσανατολισμένοι στη νίκη σε σύγκριση με τις αθλήτριες. Οι Page et al. (2000), δεν εντόπισαν διαφορές μεταξύ αθλητών με κινητικές αναπηρίες από άποψη φύλου, συγγενούς ή επίκτητης αναπηρίας και κατηγοριοποίησης στο άθλημα. Η μόνη διαφορά εντοπίστηκε στην υψηλότερη παρατήρηση ανταγωνιστικότητας και της

προδιάθεσης για νίκη από την μεριά των ανδρών αθλητών με αναπηρία από ότι οι γυναίκες αθλήτριες με αναπηρία οι οποίες ωστόσο φαίνεται πως έχουν μεγαλύτερη προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων μέσω του αθλητισμού σε συμφωνία και με την έρευνα των Martin et al. (1995).

Οι Skordilis et al. (2001) εξέτασαν αθλητές με κινητικές αναπηρίες και ανέφεραν την υψηλότερη ανταγωνιστικότητα των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο, τον υψηλότερο προσανατολισμό στο στόχο των μαραθωνοδρόμων και τη μη ύπαρξη διαφορών στον προσανατολισμό στη νίκη από άποψη φύλου. Οι Skordilis et al. (2002), βρήκαν σημαντικές διαφορές ως προς την ανταγωνιστικότητα και την προδιάθεση για νίκη υπέρ των καλαθοσφαιριστών με αμαξίδιο που συμμετείχαν στην έρευνα, σε σύγκριση με καλαθοσφαιριστές χωρίς αναπηρίες. Τέλος, οι Skordilis, et al. (2003), ανέφεραν διαφορές στον αθλητικό προσανατολισμό μεταξύ επαγγελματιών, ερασιτεχνών και απλών συμμετεχόντων με κινητικές αναπηρίες στην καλαθοσφαίριση. Πιο συγκεκριμένα οι Έλληνες επαγγελματίες καλαθοσφαιριστές παρουσίασαν μεγαλύτερη επιθυμία για νίκη από τους καλαθοσφαιριστές με αμαξίδιο, που αποδόθηκε στο επιπλέον κίνητρο της οικονομικής αμοιβής σε σύγκριση με τους ερασιτέχνες ή απλούς αθλητές οι οποίοι αναζητούν διαφορετικά κίνητρα να αγωνιστούν για τη νίκη. Οι επαγγελματίες αθλητές φαίνονται να έχουν περισσότερες ευκαιρίες να πετύχουν τους προσωπικούς τους στόχους μέσω του αθλητισμού από τους αθλητές με αναπηρίες. Ωστόσο ενδιαφέρον είναι ότι οι επαγγελματίες καλαθοσφαιριστές με αμαξίδιο δεν παρουσίασαν διαφορές με τους ερασιτέχνες καλαθοσφαιριστές στον ανταγωνισμό και στην προδιάθεση για νίκη, κάτι που δείχνει ότι για τους καλαθοσφαιριστές με αμαξίδιο παρατηρούνται απροσδόκητα πολλά και διαφορετικά κίνητρα.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η εξέταση της αθλητικής ταυτότητας και του αθλητικού προσανατολισμού που παρέχει αντίστοιχα τις πληροφορίες για την ψυχολογική επίδραση της συμμετοχής στην άσκηση (Miller & Roth, 1993) και τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές κατευθύνουν τα κίνητρά τους (Gill, 1993; Weiss & Chaumeton, 1993) εξαρτάται από παράγοντες όπως το φύλο, το άθλημα, και το είδος της αναπηρίας. Η γνώση της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της προδιάθεσης για νίκη των αθλητών μπορεί να βοηθήσει τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης (Gill & Deeter, 1988). Παρ' όλο που οι θεωρητικές βάσεις των προσωπικών και αγωνιστικών στόχων (Duda, 1992) και της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων και της

προδιάθεσης για νίκη (Gill & Deeter, 1988) είναι διαφορετικές, και οι δύο δίνουν σημαντικές πληροφορίες για τα κίνητρα των αθλητών (Weiss & Chaumeton, 1993).

Οι White και Duda (1993) εξετάζοντας τους προσωπικούς και αγωνιστικούς στόχους αθλητών με κινητικές αναπηρίες τόνισαν την ανάγκη για τους προπονητές και τους αθλητικούς ψυχολόγους να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο οι αθλητές θέτουν τους στόχους τους, για την διαμόρφωση προγραμμάτων προπόνησης που συμβαδίζουν με τους στόχους των αθλητών. Στην περίπτωση που οι αθλητές επενδύουν σημαντικά στην συμμετοχή τους στον αθλητισμό, οι προπονητές των αθλητών πρέπει να συνεχίσουν να παρέχουν προκλητικές, ανταγωνιστικές ευκαιρίες για την αθλητική τελειότητα και να αποφεύγουν να εκφράζουν χαμηλές προσδοκίες απόδοσης που μπορούν να είναι ψυχολογικά και αθλητικά επιβλαβείς (Horn & Lox, 1993; Martin et al. 1995).

Οι προπονητές και οι αθλητικοί ψυχολόγοι που δουλεύουν με άτομα με κινητικές αναπηρίες θα πρέπει να τους προσφέρουν ποικιλία κινήτρων για επίτευξη στόχων. Στα κίνητρα αυτά μπορεί να δοθεί έμφαση μέσα από μια πολύ δεξιοτεχνικά προσανατολισμένη προσέγγιση στα παιχνίδια και στην προπόνηση και με εξάλειψη των κοινωνικών συγκρίσεων που μπορούν να έχουν επιζήμιες επιδράσεις στο γενικό πλαίσιο του αθλητισμού (Marsh, 1994).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Συμμετέχοντες

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα ήταν 50 καλαθοσφαιριστές με τροχήλατο αμαξίδιο διαφόρων ομάδων που συμμετέχουν Πανελλήνιο Πρωτάθλημα. Η ηλικία των αθλητών κυμαίνονταν από 21 μέχρι 47 έτη ($M = 30,24$). Από αυτούς, 33 είχαν επίκτητη και 17 εκ γενετής αναπηρία. Η προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων κυμαίνονταν από 1 έως 22 έτη. Οι αθλητές ταξινομήθηκαν σε τρεις (3) ομάδες ως προς την προπονητική τους ηλικία (από 1 έως 5 έτη, από 6 έως 12 και από 12 έως 22 έτη).

Διαδικασία

Ο κάθε αθλητής που συμμετείχε στην έρευνα αφού κατέγραφε τα δημογραφικά στοιχεία (φύλο, ηλικία, προπονητική ηλικία, είδος κινητικής αναπηρίας) συμπλήρωσε δύο διαφορετικά ερωτηματολόγια. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν:

- Το ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας (Gill & Deeter, 1988). Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 9 ερωτήσεις, που ταξινομούνται σε τέσσερις παράγοντες που εκτιμούν α) την προσωπική ταυτότητα η οποία αναφέρεται στην προσωπική άποψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του σαν αθλητή, β) την κοινωνική ταυτότητα, η οποία είναι ενδεικτική της αντίληψης του ατόμου ως προς το βαθμό που τον βλέπουν οι άλλοι σαν αθλητή. γ) την αποκλειστικότητα που εκφράζει το βαθμό στον οποίο οι αθλητές βασίζονται κυρίως στον αθλητικό τους ρόλο και λιγότερο σε άλλους κοινωνικούς ρόλους όπως του φίλου ή του εργαζόμενου, και δ) την αρνητική επίδραση που μετρά την αρνητική συναισθηματική απόδοση του αθλητή όταν δεν μπορεί να προπονηθεί, εξαιτίας τραυματισμού ή αποχώρησης από την ενεργό δράση (Martin et al., 1994).
- Το ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού (Gill & Deeter, 1988). Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε 25 ερωτήσεις χωρισμένες σε τρεις υπό-ενότητες

που αξιολογούσαν τους παράγοντες α) της ανταγωνιστικότητας (13 ερωτήσεις) που αναφέρεται στην εσωτερική επιθυμία που παρακινεί τον κάθε αθλητή να προσπαθήσει για την επιτυχία και την ικανοποίηση στον αθλητισμό, β) της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων (6 ερωτήσεις) του αθλητή να εστιάσει σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος και γ) την προδιάθεση για νίκη (6 ερωτήσεις) που αφορά την τάση του αθλητή να προσπαθήσει για κοινωνικά συγκρίσιμους στόχους όπως η νίκη ενός παιχνιδιού.

Οι ερωτήσεις του κάθε ερωτηματολογίου βαθμολογήθηκαν σε μια κλίμακα από το 1 (συμφωνώ απόλυτα), έως το 5 (διαφωνώ απόλυτα), για κάθε ερώτηση (Παράρτημα 1). Οι ερευνητές έδωσαν προφορικές οδηγίες πριν από την ολοκλήρωση του ερωτηματολογίου και ήταν παρόντες κατά τη διάρκεια ολόκληρης της διαδικασίας για να παρέχουν οποιεσδήποτε πρόσθετες πληροφορίες που απαιτήθηκαν από τους αθλητές. Προηγούμενες έρευνες όπου το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού εφαρμόστηκε τόσο σε αθλητές με αναπηρία (Martin et al., 1995), όσο και σε αθλητές χωρίς αναπηρία (Gill & Deeter, 1988; Kang et al., 1990; Martin et al., 1991) έδειξαν υψηλό δείκτη αξιοπιστίας και εγκυρότητας του ερωτηματολογίου.

Στατιστική Ανάλυση

Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με τη χρησιμοποίηση του στατιστικού πακέτου SPSS 11.0 και περιλάμβανε:

- Έλεγχο της εσωτερικής συνοχής των παραγόντων των ερωτηματολογίων (Cronbach α).
- Ανάλυση διακύμανσης (ANOVA) για την εξέταση της επίδρασης στις μεταβλητές του εκάστοτε ερωτηματολογίου των παραγόντων: χρονολογική ηλικία, προπονητική ηλικία και είδος της αναπηρίας. Ειδικότερα, για την ηλικία έγινε ταξινόμηση των ηλικιών σε εύρος: από 21 έως 29, από 30 έως 38 και από 39 και πάνω. Ανάλογα, έγινε ταξινόμηση με βάση την προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων σε εύρος από 1 έως 5, από 6 έως 12 και από 13 και πάνω.
- Συσχέτιση των παραγόντων και των δύο ερωτηματολογίων (Pearson correlation).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μέσοι όροι και αποτελέσματα ελέγχου εγκυρότητας των ερωτηματολογίων

Ο δείκτης Alpha Cronbach χρησιμοποιήθηκε για να καθορίσει την εσωτερική συνοχή των δύο ερωτηματολογίων. Οι μεταβλητές του ερωτηματολογίου της αθλητικής ταυτότητας είχαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή, με εξαίρεση τον παράγοντα της κοινωνικής ταυτότητας και του αρνητικού συναισθήματος (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Εσωτερική συνοχή του παραγόντων του Ερωτηματολογίου Αθλητικής Ταυτότητας.

Παράγοντες	N	Min	Max	M.O.	T.A.	α Cronbach
Προσωπική ταυτότητα	50	1	3	1.72	.64	.72
Κοινωνική ταυτότητα	50	1	4	2.64	.90	.52
Αποκλειστικότητα	50	1	5	3.04	1.05	.82
Αρνητικό συναίσθημα	50	1	3	2.12	.80	.39

Ως προς τον αθλητικό προσανατολισμό, οι παράγοντες του ερωτηματολογίου επέδειξαν ικανοποιητική εσωτερική συνοχή ($\alpha = .83$ για την ανταγωνιστικότητα, $\alpha = .78$ για την προδιάθεση κατάκτησης προσωπικών στόχων και $\alpha = .74$ και την προδιάθεση για νίκη) (Πίνακας 2).

Πίνακας 2. Εσωτερική συνοχή του παραγόντων του Ερωτηματολογίου Αθλητικού Προσανατολισμού.

Παράγοντες	N	Min	Max	M.O.	T.A.	α Cronbach
Ανταγωνιστικότητα	50	1	3	1.76	.48	.83
Στόχος	50	1	3	1.78	.62	.78
Νίκη	50	1	3	2.22	.63	.74

Αποτελέσματα Ανάλυσης Διακύμανσης

Στην ανάλυση διακύμανσης για τα δύο ερωτηματολόγια ο έλεγχος πιθανών διαφορών που οφείλονται στην ηλικία και την προπονητική ηλικία των συμμετεχόντων δεν παρουσίασε διαφορές για καμία από τους παράγοντες των ερωτηματολογίων. Στο ερωτηματολόγιο αθλητικού προσανατολισμού, η ανάλυση διακύμανσης έδειξε διαφορές στον στόχο με βάση την αναπηρία [$F_{(1,48)}=5.79$, $p=.02$, $\eta^2=.104$], με τους αθλητές που έχουν εκ γενετής αναπηρία να είναι προσανατολισμένοι σε συγκεκριμένους στόχους απόδοσης όπως η επίτευξη ενός προσωπικού καλύτερου αποτελέσματος, σε μεγαλύτερο βαθμό από τους αθλητές με επίκτητη αναπηρία.

Αποτελέσματα Συσχετίσεων

Ο παρακάτω πίνακας (Πίνακας 3) παρουσιάζει τα αποτελέσματα των συσχετίσεων των μεταβλητών και των δύο ερωτηματολογίων. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 3, στο ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας βρέθηκε συσχέτιση των μεταβλητών της προσωπικής ταυτότητας και της κοινωνικής ταυτότητας, της προσωπικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας όπως επίσης και της κοινωνικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας. Ακόμα βρέθηκε συσχέτιση των μεταβλητών της αποκλειστικότητας με το αρνητικό συναίσθημα, τη νίκη και το στόχο. Επίσης στο ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού η μεταβλητή της ανταγωνιστικότητας, παρουσίασε θετικές και σημαντικές συσχετίσεις με τους παράγοντες: νίκη και στόχος. Αξιοσημείωτες είναι οι συσχετίσεις του αρνητικού συναισθήματος με την ανταγωνιστικότητα, τη νίκη και τον στόχο όπως και της νίκης με τον στόχο. Τέλος υπήρχε αρνητική συσχέτιση της κοινωνικής ταυτότητας με την ανταγωνιστικότητα.

Πίνακας 3. Συσχετίσεις μεταβλητών ερωτηματολογίων

	Αθλητική Ταυτότητα			Αθλητικός Προσανατολισμός			
	Προσωπική ταυτότητα	Κοινωνική ταυτότητα	Αποκλειστικότητα	Αρνητική Επίδραση	Ανταγωνιστικότητα	Νίκη	Στόχος
Προσωπική ταυτότητα	.389**	.412**	.346*	.177	.137	.255	
Κοινωνική ταυτότητα		.557**	.033	-.063	.267	.149	
Αποκλειστικότητα			.432**	.224	.604**	.393**	
Αρνητική Επίδραση				.292**	.400**	.470**	
Ανταγωνιστικότητα					.483**	.582**	
Νίκη							.476**

*p<.05, **p<.01**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Σκοπός της έρευνας ήταν η εξέταση των αθλητικών κινήτρων των αθλητών καλαθοσφαίρισης με τροχήλατο αμαξίδιο από την άποψη της προδιάθεσης κατάκτησης προσωπικών στόχων, της προδιάθεσης για νίκη και της ανταγωνιστικότητας με το ερωτηματολόγιο του αθλητικού προσανατολισμού και ο βαθμός στον οποίο οι αθλητές αντιλαμβάνονται το ρόλο τους με το ερωτηματολόγιο της αθλητικής ταυτότητας.

Το προφίλ του ερωτηματολογίου του αθλητικού προσανατολισμού στην παρούσα έρευνα ήταν παρόμοιο με το αντίστοιχο της έρευνας των Martin et al. (1995) και Skordilis et al. (2001; 2002; 2003), καθώς της έρευνας των Gill & Deeter (1988) με αθλητές χωρίς αναπηρία.

Συγκεκριμένα, οι μέσοι όροι και οι τυπικές αποκλίσεις των ερωτήσεων των αντίστοιχων υποκλιμάκων κυμαίνονταν σε παρόμοια επίπεδα. Ανάλογο προφίλ με τις παραπάνω έρευνες παρατηρήθηκε και στο ερωτηματολόγιο αθλητικής ταυτότητας, παρόλο που στην παρούσα έρευνα οι ερωτήσεις βαθμολογήθηκαν με 5βάθμια κλίμακα. Φαίνεται ότι, οι αθλητές με κινητικές αναπηρίες, παρουσιάζουν κοινό προφίλ αθλητικής ταυτότητας και αθλητικού προσανατολισμού ανεξάρτητα από τη φύση του αθλήματος. Μία εξέταση των ερωτήσεων κάθε παράγοντα του ερωτηματολογίου αθλητικής ταυτότητας (Πίνακας 4) φανερώνει ότι οι αθλητές της καλαθοσφαίρισης με τροχήλατο αμαξίδιο του δείγματος θεωρούν τον εαυτό τους αθλητή σε μεγάλο βαθμό σε συμφωνία με τα ευρήματα της έρευνας των Martin et al. (1995), για κολυμβητές με κινητικές αναπηρίες. Οι χαμηλές τιμές στις ερωτήσεις που περιγράφουν τον παράγοντα της αποκλειστικότητας (π.χ. Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή) φανερώνει ότι η θεώρηση των αθλητών για τον εαυτό τους δεν περιορίζεται αποκλειστικά στον αθλητικό τους ρόλο όπως και στην έρευνα των Skordilis et al. (2003) για αθλητές καλαθοσφαίρισης με τροχήλατο αμαξίδιο σε σχέση με επαγγελματίες και ερασιτέχνες αθλητές. Επιπλέον, όπως και στην έρευνα των Martin et al. (1995), οι απαντήσεις των συμμετεχόντων στην παρούσα έρευνα

έδειξαν ότι ο πιθανός τραυματισμός τους επηρεάζει αρνητικά τη συναισθηματική τους κατάσταση, κάτι που εξηγείται από τη φύση του αθλήματος της καλαθοσφαίρισης με αμαξίδιο που ενέχει μεγάλη πιθανότητα τραυματισμού και ίσως μεγαλύτερη σε σύγκριση με την κολύμβηση Martin et al. (1995) ή τη σκοποβολή (Κοκαρίδας).

Πίνακας 4. Παράγοντες και ερωτήσεις για το Ερωτηματολόγιο Αθλητικής Ταυτότητας

Παράγοντες	Μ.Ο.	Τ.Α.
<i>Προσωπική ταυτότητα</i>	3.2	1.21
Θεωρώ τον εαυτό μου αθλητή	1.66	.63
Έχω στόχους σχετικά με το άθλημά μου	1.54	.58
<i>Κοινωνική Ταυτότητα</i>	4.92	2.02
Οι περισσότεροι φίλοι μου είναι αθλητές	2.54	.95
Οι άλλοι με βλέπουν κυρίως ως αθλητή	2.38	1.07
<i>Αποκλειστικότητα</i>	8.82	3.16
Ο αθλητισμός είναι στο σημαντικότερο πράγμα στη ζωή μου	2.28	1.09
Τον περισσότερο χρόνο σκέφτομαι το άθλημά μου από οτιδήποτε άλλο	3.06	.96
Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή μου	3.48	1.11
<i>Αρνητική επίδραση</i>	3.86	1.84
Αισθάνομαι άσχημα με τον εαυτό μου όταν δεν τα πάω καλά στο άθλημά μου	2.16	1.08
Θα ήμουν πολύ απογοητευμένος αν τραυματιζόμουνα και δεν μπορούσα να παίξω	1.70	.76

Οι αθλητές φαίνεται ότι είναι υψηλά ανταγωνιστικοί και προσανατολισμένοι στους στόχους επίτευξης, σε συμφωνία με την έρευνα των Martin et al. (1995) για κολυμβητές με κινητικές αναπηρίες και την έρευνα των Skordilis et al. (2001) που όμοια αφορούσε καλαθοσφαιριστές με αμαξίδιο. Δεδομένου ότι οι καλαθοσφαιριστές του δείγματος συμμετέχουν στο απαιτητικό πρωτάθλημα της πρώτης εθνικής κατηγορίας ταυτόχρονα πολλοί από αυτούς είναι μέλη τις Εθνικής ομάδας της Ελλάδας, η υψηλή ανταγωνιστικότητα που επιδεικνύουν συμφωνεί ως εύρημα με τη

θεωρητική βάση των Williams και Kranel (1993), κατά τους οποίους η ισχυρή αθλητική ταυτότητα συνδέεται σε πολλές περιπτώσεις με αθλητές που αγγίζουν τα υψηλότερα επίπεδα αθλητικής απόδοσης. Ως προς τον προσανατολισμό στη νίκη οι καλαθοσφαιριστές πιστεύουν ότι το να κερδίσεις και να επιτύχεις καλύτερα αποτελέσματα είναι σημαντικό χωρίς ωστόσο η ήττα να τους δημιουργεί εκνευρισμό ή να θεωρούν τη νίκη αυτοσκοπό. Οι αθλητές φαίνεται ότι δεν ικανοποιούνται μόνο όταν νικούν, αλλά η ικανοποίηση τους αυτή απορρέει και από τη συμμετοχή τους στο άθλημα, το οποίο είναι έντονο διασκεδαστικό και δίνει την ευκαιρία να γνωρίσουν νέους ανθρώπους (Κοκαρίδας & Περκος, 2005) (Πίνακας 5).

Πίνακας 5. Παράγοντες και ερωτήσεις για το Ερωτηματολόγιο Αθλητικού Προσανατολισμού (SOQ, Gill και Deeter, 1988)

Παράγοντες	M.O.	T.A.
<i>Ανταγωνιστικότητα</i>	23.1	9.65
Είμαι ένας αποφασισμένος αγωνιστής	1,56	,70
Είμαι ένα ανταγωνιστικό άτομο	1,94	,74
Προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να νικώ	1,56	,64
Ανυπομονώ να αγωνιστώ	1,62	,67
Μου αρέσει να αγωνίζομαι εναντίον άλλων	1,96	,95
Δυναμώνω όταν αγωνίζομαι	1,60	,73
Ο στόχος μου είναι να γίνω ο καλύτερος δυνατόν αθλητής	1,76	,72
Θέλω να είμαι πετυχημένος στον αθλητισμό	1,90	,81
Προπονούμαι σκληρά για να πετύχω στον αθλητισμό	1,84	,74
Το καλύτερο τεστ των ικανοτήτων μου είναι όταν αγωνίζομαι εναντίον άλλων	1,72	,64
Προσμένω την ευκαιρία να δοκιμάσω τις ικανότητές μου στον αγώνα	1,68	,71
Αποδίδω καλύτερα όταν αγωνίζομαι εναντίον αντιπάλου	1,76	,77
Θέλω να είμαι ο καλύτερος κάθε φορά που αγωνίζομαι	2,20	,83
<i>Προσανατολισμός σε Στόχο</i>	10.24	4.2
Όταν αγωνίζομαι θέτω στόχους για τον εαυτό μου	1,60	,61

Είμαι πάρα πολύ ανταγωνιστικός όταν προσπαθώ να πετύχω προσωπικούς στόχους	1,96	,86
Προσπαθώ με όλη μου τη δύναμη όταν έχω έναν συγκεκριμένο στόχο	1,58	,64
Το να εκτελώ στο μέγιστο των δυνατοτήτων μου είναι πολύ σημαντικό για μένα	1,56	,67
Το να επιτυγχάνω τους προσωπικούς μου στόχους απόδοσης/ επίδοσης, είναι πολύ σημαντικό για μένα	1,74	,72
Ο καλύτερος τρόπος για να προσδιορίσω την ικανότητά μου είναι να θέσω ένα στόχο και να προσπαθήσω να τον πετύχω	1,80	,70
<i>Προσανατολισμός στη Νίκη</i>	<i>13.3</i>	<i>5.61</i>
Το να κερδίζεις είναι σημαντικό	1,74	,72
Το να επιτυγχάνω καλύτερα αποτελέσματα από τον αντίπαλό μου είναι πολύ σημαντικό για μένα	1,84	,77
Μισώ την ήττα	2,32	1,00
Μόνο όταν νικάω είμαι ικανοποιημένος	2,78	1,00
Η ήττα με εκνευρίζει	2,56	1,16
Νιώθω τη μεγαλύτερη ευχαρίστηση όταν νικάω	2,06	,96

Η σχετικά υψηλή συσχέτιση (βλέπε Πίνακα 3) που παρουσιάζεται μεταξύ της κοινωνικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας φανερώνει, ότι οι αθλητές της καλαθοσφαίρισης με τροχήλατο αμαξίδιο που πιστεύουν ισχυρά ότι ο κοινωνικός τους περίγυρος τους αντιμετωπίζει ως αθλητές τείνουν να επενδύουν περισσότερο στον αθλητικό τους ρόλο σε σύγκριση με άλλους κοινωνικούς ρόλους στη ζωή τους. Με άλλα λόγια, η εικόνα που έχει ο κάθε συμμετέχων του δείγματος για τον εαυτό του σαν αθλητή, συνδέεται άμεσα με το βαθμό που ο κάθε αθλητής αντιλαμβάνεται ότι αναγνωρίζεται ο αθλητικός του ρόλος από τους άλλους.

Η συσχέτιση που βρέθηκε μεταξύ της προσωπικής ταυτότητας και της αποκλειστικότητας δείχνει ότι η αντίληψη που έχει ο καθένας για τον εαυτό του ως αθλητή επηρεάζει το βαθμό αποκλειστικότητας του αθλήματος στη ζωή του. Γενικά, η προδιάθεση για νίκη, η κατάκτηση στόχου και η απόδοση συνδέονται άμεσα με την αποκλειστικότητα που κατέχει το άθλημα στη ζωή του αθλητή, ενώ η υψηλή δέσμευση με το άθλημα οδηγεί σε υψηλό προσανατολισμό στη νίκη και αντίστροφα.

Η ανταγωνιστικότητα, η νίκη και ο στόχος είναι τρεις παράγοντες που η θετική συσχέτιση για τους αθλητές του δείγματος ήταν αναμενόμενη. Σαφώς το επίπεδο ανταγωνιστικότητας του αθλητή καθορίζει και το βαθμό που ο αθλητής επιδιώκει τη νίκη και τη βελτίωση της απόδοσης του.

Τα αρνητικά συναισθήματα του αθλητή ο οποίος δεν μπορεί να προπονηθεί κυρίως λόγω τραυματισμού έχουν αρνητική επίδραση στην αυτοεικόνα του, στην αποκλειστικότητα του αθλητικού του ρόλου και την ανταγωνιστικότητα του ως αθλητή. Η θετική συσχέτιση του αρνητικού συναισθήματος που μπορεί να προκαλέσει η πιθανή αποχή από τους αγώνες με την ανταγωνιστικότητα, τη νίκη και τον στόχο δείχνει ωστόσο ότι δεν είναι παράγοντας που επηρεάζει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα και τους στόχους.

Η ηλικία και η προπονητική ηλικία (εμπειρία) των συμμετοχόντων στην έρευνα δεν αποτέλεσε παράγοντα που δημιουργεί διαφορές για κανένα από τους παράγοντες του ερωτηματολογίου. Αντίθετα η αναπηρία (εκ γενετής ή επίκτητη) έδειξε ότι επηρεάζει τον προσανατολισμό στον στόχο των αθλητών. Θα μπορούσε να ειπωθεί ότι το γεγονός ότι οι αθλητές με εκ γενετής αναπηρία προσανατολίζονται περισσότερο στους στόχους απόδοσης δείχνει ότι είναι περισσότερο συμφιλωμένοι με την αναπηρία τους σε σύγκριση με τους αθλητές που απόκτησαν την αναπηρία τους κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Από τα ευρήματα της έρευνας διαπιστώνεται ότι οι καλαθοσφαιριστές με αμαξίδιο δεν διαφέρουν στις αντιλήψεις τους και στους στόχους που θέτουν στην άθληση από τους αθλητές χωρίς αναπηρίες σε συμφωνία με τους Gill and Deeter (1988) και Κοκαρίδας συν. (2005). Φαίνεται ότι η κοινωνικοποίηση μέσω του αθλητισμού για τους αθλητές υψηλών επιδόσεων όπως αυτών της έρευνας οδηγεί στη διαμόρφωση ενός κοινού προφίλ με τους αθλητές χωρίς αναπηρίες, ως προς τη θέση που κατέχει ο αθλητισμός στη συνείδησή τους. Η έρευνα ανέδειξε τον ισχυρό προσανατολισμό των αθλητών με αναπηρίες ως προς την επίτευξη προσωπικών στόχων η οποία μπορεί να συμβάλλει στην περαιτέρω βελτίωση των θετικών ψυχολογικών παραμέτρων τους. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να εξετάσουν την αθλητική ταυτότητα και τον αθλητικό προσανατολισμό αθλητών διαφορετικών αγωνισμάτων σε μία προσπάθεια κατανόησης της σημασίας που έχει ο αθλητισμός για τους συμμετέχοντες βοηθώντας τους προπονητές στην κατάρτιση αποτελεσματικότερων προγραμμάτων προπόνησης.

Η ενασχόληση με τον αθλητισμό των ατόμων με κινητικές αναπηρίες έχει μόνο θετικές επιπτώσεις στον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνονται την ποιότητα ζωής τους. Η ποιότητα ζωής αναβαθμίζεται μέσω της άθλησης και της επιδίωξης κατάκτησης προσωπικών στόχων, συντελώντας μ' αυτό τον τρόπο στην ανάπτυξη της κοινωνικότητας, της ανεξαρτητοποίησης και της πλήρους ενσωμάτωσης στο κοινωνικό σύνολο. Μέσω της άθλησης, τα άτομα με κινητικές αναπηρίες μπορούν να αποκτήσουν περισσότερες ευκαιρίες για αυτενέργεια και ανάληψη πρωτοβουλιών, αποβάλλοντας αρνητικές σκέψεις από τυχόν αρνητικές εμπειρίες της ζωής και κακές συνήθειες ζωής. Τα ευρήματα δημιουργούν μία βάση προβληματισμού για το πώς μπορούν μεθοδευμένα να παραχθούν ανάλογες στάσεις στο γενικότερο πληθυσμό ασκούμενων με αναπηρίες που δεν αποσκοπούν αναγκαία στον πρωταθλητισμό, με απώτερο στόχο την ενσωμάτωση των ατόμων με αναπηρίες μέσα από τη συμμετοχή τους σε δραστηριότητες φυσικής αγωγής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Auxter, D., Pyfer, J. & Huettig, C. (2001). *Principles and methods of adapted physical education and recreation*. Saint Louis: Mosby-Year Book, Inc.
- Brewer, B.W., Van Raalte, J.L., & Linder, D.E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sport Psychology*, 24, 237-254.
- Brasile, F.M., & Hedrick, B.N. (1991). A comparison of participation incentives between adult and youth wheelchair basketball players. *Palaestra, Summer*, 40-46.
- Brasile, F.M., Kleiber, D.A., & Harmisch, D. (1991). Analysis of participation incentives among athletes with and without disabilities. *Therapeutic Recreation Journal, First Quarter*, 18-33.
- Campbell, E., & Jones, G. (2002). Cognitive appraisal of sources of stress experienced by elite male wheelchair basketball players. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 19, 100-108.
- Campbell, E., & Jones, G. (1997). Pre-competition anxiety and self-confidence in wheelchair sport participants. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 95-107.
- Campbell, E., & Jones, G. (1994). Psychological well-being in wheelchair sport participants and non-participants. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 11, 404-415.
- Cox, R.H., & Davis, R.(1992). Psychological skills of elite wheelchair athletes. *Palaestra*, 8, 16-21.
- Duda, J.L. (1992). Motivation in sport settings : A goal perspective approach. In G.C. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 57-91). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Finkenberg, M.E., Moode, E.M., & DiNucci, J.M. (1998). Analysis of sport orientation of female collegiate athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 86, 647-650.
- Gill, D.L. (1993). Competitiveness and competitive orientation in sport. In R. Singer, M. Milledge, & L. Tennant (Eds.), *Handbook of research on sport psychology* (pp. 314-327). New York: Macmillan.
- Gill, D.L. & Deeter, T.E. (1988). Development of the sport orientation questionnaire. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 59, 191-202.

- Gill, D.L. & Dzewaltowski, D.A. (1988). Competitive orientations among intercollegiate athletics: Is winning the only thing? *The Sport Psychologist*, 2, 212-221.
- Hardy, L., Jones, J., & Gould, D. (1996). *Understanding psychological preparation for sport: Theory and practice of elite performers*. Chichester, UK: John Wiley & Sons.
- Horn, T.S., & Lox, C. (1993). The self-fulfilling prophesy theory: When coaches' expectations become reality. In J. Williams (Ed.), *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance* (pp. 68-81). Mountain View, May-field.
- Jones, G., & Swain, A. (1992). Intensity and direction as dimensions of competitive state anxiety and relationship with competitiveness. *Perceptual and Motor Skills*, 74, 467-472.
- Kang, L., Gill, D.L., Acevedo, E., & Deeter, T. (1990). Competitive orientations among athletes and nonathletes in Taiwan. *International Journal of Sport Psychology*, 21, 146-157.
- Κοκαρίδας, Δ., Νάτσης, Π., Μακρόπουλος, Κ., Χατζηγεωργιάδης, Α., & Καρπαθάκης, Ν., (2005). Ο Αθλητικός Προσανατολισμός και η Αθλητική Ταυτότητα Σκοπευτών των Παραολυμπιακών αγώνων της Αθήνας. *Αναζητήσεις στην Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό*, 3 (1), 98-106.
- Κοκαρίδας, Δ., & Πέρκος, Σ. (2005). *Η καλαθοσφαίριση με αμαξίδιο*. Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Χριστοδουλίδη.
- Martin, J., Eklund, R., & Adams-Mushett, C. (1997). Factor structure of the Athletic Identity Measurement Scale with athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 74-82.
- Martin, J., & Adams-Mushett, C. (1996). Social support mechanism of athletes with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 13, 74-83.
- Martin, J., Adams-Mushett, C., & Smith, K. (1995). Athletic identity and sport orientation of adolescent swimmers with disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 113-123.
- Martin, J., Adams-Mushett, C., & Eklund, R. (1994). Factor structure of the Athletic Identity Measurement Scale with adolescent swimmers with disabilities. *Brazilian Journal of Adapted Physical Education Research*, 1, 87-100.

- Martin, J., Eklund, R., & Smith, A. (1994). The relationship among competitiveness, age and ability in distance runners. *Journal of Sport Behavior*, 17, 258-266.
- Martin, J.J., & Gill, D.L. (1991). The relationships among competitive orientation, sport confidence, self-efficacy, anxiety and performance. *Journal of sport and Exercise Psychology*, 13, 149-159.
- Miller, S.E. & Roth, M.A.(1993). Children's perceptions of responsibility: Attitudes while working with peers with disabilities. *Perceptual and Motor Skills*, 76, 619-627.
- Page, S., O' Connor, E., & Wayda, V. (2000). Exploring competitive orientation in a group of athletes participating in the 1996 Paralympic trials. *Perceptual and Motor Skills*, 91, 491-502.
- Pensgaard, M.A., Roberts, C.G.,& Ursin, H. (1999). Motivational factors and coping strategies of Norwegian Paralympic and Olympic winter sport athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 16, 238-250.
- Perreault, S., & Marisi, D. (1997). A test of multi-dimensional anxiety theory with male wheel-chair basketball players. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 14, 108-118.
- Porretta, D. (1995). Team sports. In J. Winnick (Ed.), *Adapted Physical Education and Sport* (pp. 367-386). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Roberts, G.C. (1992). Motivation in sport and exercise. Conceptual constraints and convergence. In G. Roberts (Ed.), *Motivation in sport and exercise* (pp. 1-31). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Sherrill, C. (1998). *Adapted physical activity, recreation, and sport: Cross disciplinary and lifespan*. Boston, McGraw – Hill.
- Sherrill, C., Hinson, M., Gench, B., Kennedy, S.O., & Low, L. (1990). Self-concepts of disabled youth athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 70, 1093-1098.
- Sherrill, C., & Rainbolt, W. (1988). Self-actualization profiles of male able-bodied and elite cerebral palsied athletes. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 5, 108-119.
- Skordilis, E.K. Gavriilidis, A., Charitou, S., & Asonitou (2003). Comparison of sport achievement orientation of male professional, amateur, and wheelchair basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 97, 483-490.
- Skordilis, E.K., Koutsouki, D., Asonitou, K., Evans, E., & Jensen, B. (2002). Comparison of sport achievement orientation between wheelchair and able-bodied

- basketball athletes. *Perceptual and Motor Skills*, 94, 214-218.
- Skordilis, E.K., Koutsouki, D., Asonitou, K., Ev-ans, E., Jensen, B., & Wall, K. (2001). Sport ori-entations and goal perspectives of wheelchair athletes. *Adapied Physical Activity Quarterly*, 18, 304-315.
- Weiss, M.R., & Chaumeton, N. (1993). Motivational orientations in sport. In T. Horn (Ed.), *Advances in Sport Psychology* (pp. 61-99). Champaign, IL: Human Kinetics.
- White, S.A., & Duda, J.L. (1993). Dimensions of goals and beliefs among adolescent athletes with physical disabilities. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 10, 125-136.
- Williams, T., & Kolkka, T. (1998). Socialisation into wheelchair basketball in the United Kingdom: a structural functionalist perspective. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 15, 357-369.
- Williams, J.M. & Krane, V. (1993). Psychological characteristics of peak performance. In J.M. Williams (Ed.), *Applied sport psychology: Personal growth to peak performance* (pp. 137-147). Mountain View, CA: Mayfield.
- Wyeth, D. (1989). Breaking barriers and changing attitudes. *Journal of Osteopathic Sports Medicine*, 3, 5-10.
- Zoerink, D., & Wilson, J. (1995). The competitive disposition: views of athletes with mental retardation. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 12, 34-42.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1. Ερωτηματολόγιο Αθλητικής Ταυτότητας (Martin, Adams-Mushett & Smith, 1995)

Ερωτήσεις

Προσωπικής ταυτότητας

Θεωρώ τον εαυτό μου αθλητή

Έχω στόχους σχετικά με το άθλημά μου

Κοινωνικής ταυτότητας

Οι περισσότεροι φίλοι μου είναι αθλητές

Οι άλλοι με βλέπουν κυρίως ως αθλητή

Αποκλειστικότητας

Ο αθλητισμός είναι στο σημαντικότερο πράγμα στη ζωή μου

Τον περισσότερο χρόνο σκέφτομαι το άθλημά μου από οτιδήποτε άλλο

Ο αθλητισμός είναι το μόνο σημαντικό πράγμα στη ζωή μου

Αρνητικής επίδρασης

Αισθάνομαι άσχημα με τον εαυτό μου όταν δεν τα πάω καλά στο άθλημά μου

Θα ήμουν πολύ απογοητευμένος αν τραυματιζόμουν και δεν μπορούσα να παίξω

Ερωτήσεις

Ανταγωνιστικότητας

Είμαι ένας αποφασισμένος αγωνιστής

Είμαι ένα ανταγωνιστικό άτομο

Προσπαθώ με όλες μου τις δυνάμεις να νικώ

Ανυπομονώ να αγωνιστώ

Μου αρέσει να αγωνίζομαι εναντίον άλλων

Δυναμώνω όταν αγωνίζομαι

Ο στόχος μου είναι να γίνω ο καλύτερος δυνατόν αθλητής

Θέλω να είμαι πετυχημένος στον αθλητισμό

Προπονούμαι σκληρά για να πετύχω στον αθλητισμό

Το καλύτερο τεστ των ικανοτήτων μου είναι όταν αγωνίζομαι εναντίον άλλων

Προσμένω την ευκαιρία να δοκιμάσω τις ικανότητές μου στον αγώνα

Αποδίδω καλύτερα όταν αγωνίζομαι εναντίον αντιπάλου

Θέλω να είμαι ο καλύτερος κάθε φορά που αγωνίζομαι

Προσανατολισμού σε στόχο

Όταν αγωνίζομαι θέτω στόχους για τον εαυτό μου

Είμαι πάρα πολύ ανταγωνιστικός όταν προσπαθώ να πετύχω προσωπικούς στόχους

Προσπαθώ με όλη μου τη δύναμη όταν έχω έναν συγκεκριμένο στόχο

Το να εκτελώ στο μέγιστο των δυνατοτήτων μου είναι πολύ σημαντικό για μένα

Το να επιτυγχάνω τους προσωπικούς μου στόχους απόδοσης/ επίδοσης, είναι πολύ σημαντικό για μένα

Ο καλύτερος τρόπος για να προσδιορίσω την ικανότητά μου είναι να θέσω ένα στόχο και να προσπαθήσω να τον πετύχω

Προσανατολισμού στη νίκη

Το να κερδίζεις είναι σημαντικό

Το να επιτυγχάνω καλύτερα αποτελέσματα από τον αντίπαλό μου είναι πολύ σημαντικό για μένα

Μισώ την ήττα

Μόνο όταν νικάω είμαι ικανοποιημένος

Η ήττα με εκνευρίζει

Νιώθω τη μεγαλύτερη ευχαρίστηση όταν νικάω
